

Päevalehes 1912 ilmunud lühikesed ülevaated Allmäe ja Eesti-Maruhha küladest. Põhja-Kaukaasia: Allmäe (Altmäe), Maruhha (Maruho). Allmäe: kirjeldus, põllumajandus, loid seltsielu, koolielu, ajalehtede lugemine, joomine, korra hoidmine. Eesti-Maruhha: kirjeldus, põllumajandus, maaküsimused, vaimuelu. Digiteeris Andres Aule, kirjaviis muutmata.

Päevaleht (nr. 167), 23. juuli 1912, lk. 2

Kirjad asundustest.

Altmäe asundusest (Stawropoli kuberm.).

Altmäe on üks suurematest Eesti asundustest Kaukasias. Ajalehe weergudele on temast seni veel väga vähe libisenud.

Asundus on umbes 40 aasta eest asutatud. Ta asub Stawropoli kubermangus Aleksandrowi maakonnas, 7 wersta Barsuki raudteejaamast. Pilku asunikku-de majanduslise elu peale heites paistab igalt poolt jõukus wastu. Pea-sisse-tulekuallikaks on põlluharimine. Maapind on tsaane, sügaw-mustamullane. Põllurammutamist ei tunta. Külwatakse 8—10 aastat ühtejärgi ühe koha peale, peetakse 2—3 aastat karja all ja jälle külwatakse, ja wili kaswab toredaste, kui mitte põud ära ei riku. Põldu haritakse alles isaisade moodi. Wäga wähesed on senini omale ajakohaseid põllutööriistu hakanud muretsema. Maad loetakse 9 dessatini iga meeshinge peale. Suurem jagu külaelanikka lasksid minewal aastal maad kruntidesse lõigata. Elumajad ehitatakse sawiplonnidest, sest et siin metsa ei ole. Wõib juba arwata, et säärasest ehitusmaterjalist just ajanõudeid täitwaid hooneid wõimalik pole ehitada. Karjakaswatamine seisab wiletsal järjel. Waimline elu magab. Mõni aasta tagasi asutati põllumeesteselts. Asutati seltsi pood ja paar aastat edenes asi kaunis ilusaste. Wana eestseisus lahkus ametist. Uue eestseisuse walimisega löödi seltsile esimene surmakell. Seltsi pood, mis enne head kasu andis, tõi möödäläinud paaril aastal seltsile 200 rbl. ümber kahju. Pood otsustati jäädawalt kinni panna. Mitmed seltsiliikmed astusiwad seltsist wälja. Ei wõi salata, et selles kõigis üksi seltsiliikmete leige osawõtmine süüdi ei olnud.

Asunduses töötab juba pikemat aega üheklassiline kool. Koolimaja on juba wana, wilets sawiplonnidest ehitatud hoone. Ruumid on madalad ja kitsad, mis terwishoidlisi ja aja nõudeid kaugeltki ei täida. Hiljuti pani praegune kooliõpetaja hr. R. külakogule ette uut koolimaja ehitada. Ettepanek ei leidnud nõusolemist. Laulukoorist ja pidu-õhtutest pole altmäelased veel undki näinud. Ajalehti loetakse 200-perekonnalises asunduses 10 eksemplari ümber. Kõige loetawam on „Ristirahwa Pühapäewaleht”.

Joomine on hirmuärataw. Salakõrtsisid on umbes 20. Üheski teises Eesti asunduses Kaukasias ei jooda nii palju kui Altmäel. Ööhulkumised on noortelmeestel moodis. Seal, kus neid sisse ei laste, löödakse ukсед maha ja kis-

takse aknad eest ära. Hiljuti pisteti keegi peremees, kui ta oma õue peal noortemeestele vastu julges hakata, noaga surnuks. Kakelusi, mis joobnud peaga toime pandakse, ei jõua üles arwatagi. Minewal aastal said kaks noortmeest kakelustes surma ja nõnda kordub see iga aasta. Juba 4 aastat asub külas politsekordnik, kellele küla palga, prii korteri, kütte ja walgustuse annab ja kes kohustatud on külas ööl ja päewal korda jalal hoidma. Paljut ta ära teha ei suuda. Hiljuti tahtis ülemus külasse weel 4 kasakat kordnikule abiks saata, keda küla kohustatud oleks olnud ülewal pidama — aga külameeste palwe peale jäeti seda seekord tegemata.

Maruho asundus (Kubanimaal)

on umbes 40 aasta eest asutatud. Asundus asub sellesanimelise jõe pahe-
mal kaldal, 100 wersta „Newinnomõsskaja” raudteejaamast. Maakoht on met-
sik, mägine. Maad loetakse 7 dessatini iga meeshinge peale. Põlluharimist siin
ei tunta. Pea-sissetulekuallikaks on karjakaswatamine. Peetakse peaasjalikult
lüksilehmi. Igal peremehel on neid ikka oma 8—12. Wõinaelast makstakse 32
kuni 35 kop. Asunikkude majandusline elu on kehwa. Oleks siin niigi palju
heinamaad olema, et iga mees kaheksagi lehma heina saaks, poleks weel
wiga, praegu aga wõib ainult 3—4 looma oma maa heinaga ületalwe pidada,
puuduwa osa peab naabrite kasakate käest rentima. Makstakse 15—20 rubla
heinamaa dessatinist, kust waewalt 15 saadu heina saab. Iseenesestki mõista,
et siin heast kasust juttugi ei wõi olla. Praegu on siin maa kruntidesselõika-
mine päewakorral. Suurem jagu on lahkulõikamise poolt, aga on ka wasta-
seid. Maa kruntidesse ajamine oleks siin tõeste mõistlik tegu olewat. Suurem
jagu maad on praegu noore metsatihnikuga kaetud, aga kui igaühel oma
saadaw osa käes oleks, wõiks igaüks endale metsa alt tükikese heinamaad
laastata. Waimline elu magab. Siiski on siin rohkem ärkamist märgata kui
Allmäel. Wähemalt ei jooda nii palju kui Allmäel. Ajalehti loetakse 35 pere-
konna kohta 7—8 eksemplari.